29/11/2021

Arhim. Paisie Teodorescu, la expoziția „Dincolo de Legendă. Neagoe Basarab”: A desfăşurat o vastă operă culturală şi ctitoricească

Arhimandritul Paisie Teodorescu, Vicar Patriarhal și slujitor la Paraclisul Catedralei Mântuirii Neamului, a participat duminică la deschiderea expoziției „Dincolo de Legendă. Neagoe Basarab”, prezentată în Galeria Naţională de Artă Veche Românească, Muzeul Naţional de Artă al României.

Potrivit organizatorilor, expoziția este desfășurată cu ocazia Zilei Naţionale a României şi îşi propune să evidențieze contribuţia esenţială la cultura română a domnitorului Neagoe Basarab: cel de ctitor al Mănăstirii Curtea de Argeş şi comanditar al multor opere de artă cu caracter religios, de autor al „Învățăturilor lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie” şi inspirator al legendei „Meșterul Manole”.

Arhim. Paisie Teodorescu a declarat într-o intervenţie la Radio Trinitas că

domnitorul Neagoe Basarab a desfăşurat o vastă operă culturală şi ctitoricească şi a explicat în ce a constat aceasta.

„Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, am participat la expoziția Dincolo de legendă. Neagoe Basarab, organizată de Muzeul Naţional de Artă al României în cadrul Galeriei Naţionale de Artă Veche Românească.

Această expoziție face parte dintr-un proiect mai amplu al Muzeului Naţional de Artă al României dedicat Zilei Naţionale a României sub genericul „Pallady 150”. Mai precis au fost dedicate Zilei Naţionale a României patru expoziții dedicate aniversării a 150 de ani de la naşterea pictorului Theodor Pallady (1871-1956), unul dintre cei mai importanţi artişti români.

Cea de a cincea expoziție „Dincolo de legendă. Neagoe Basarab” prezintă arta bisericească românească din perioada Sfântului Voievod Neagoe Basarab, începutul secolului XVI şi chiar mai târziu.

Secolul XVI, pentru întreaga Europă a stat sub semnul influenței crescute şi al dominației otomane în regiune. Rezistența antiotomană, precum şi alianțele cu puterile catolice vecine (Ungaria şi Polonia) s-au dovedit soluţii bune pentru salvarea ființei statale româneşti, dar nu au fost de natură să creeze românilor o situație optimă, astfel, Ţara Românească, mai expusă presiunilor otomanilor decât Moldova şi Transilvania, îşi va menţine cu greu autonomia. Însă, deşi tributare ortomanilor şi ciuntite prin ocuparea unor teritorii (Giurgiu, Dobrogea, Brăila), Ţările Române şi-au păstrat ființa statală şi vechea organizare.

Călătorii străini, intrând în Ţările Române dinspre sudul Dunării, remarcau imediat că au intrat în creştinătate, deoarece – spuneau ei – se înălțau cruci pe dealuri şi mulţime de biserici, unde clopotele băteau liber, limba şi obiceiurile românilor nu erau stingherite, nu existau garnizoane şi administraţie otomane, nu se puteau construi moschei; musulmanii nu se puteau stabili definitiv între creştini. Cu alte cuvine, toate instituțiile creştine şi structura social economică şi politică locală funcționau.

Astfel, în această perioadă deosebit de dificilă, Biserica a continuat să rămână instituţia cea mai importantă de spiritualitate şi cultură, astfel încât creațiile culturale medievale târzii sunt în general de sorginte bisericească.

În 1512 a fost ridicat în scaunul ţării, pentru prima oară, un boier din neamul Craioveştilor, Neagoe (1512-), care şi-a luat numele de Basarab, revendicându-şi astfel descendența din domnul Ţării Româneşti, Basarab cel Tânăr şi dreptul

succesiunii la tron.

Neagoe Basarab a desfăşurat o vastă operă culturală şi ctitoricească. Cea mai de seamă dintre ctitoriile sale este biserica de la Curtea de Argeş. Cronicarul Gavriil Protul, cel dintâi egumen de la Muntele Athos, venit în ţară cu ocazia sfinţirii mănăstirii Curtea de Argeş, a scris „Viaţa patriarhului Nifon”, în care se aduc elogii domnitorului Neagoe, prezentat ca urmaș al „preacucernicilor Basarabi”.

Tot sub domnia lui Neagoe îşi face apariția istoriografia oficială. În fresca de la Mănăstirea Snagov, unde este de asemenea ctitor, domnitorul Neagoe este redat cu vulturul bizantin de aur cu două capete, brodat pe îmbrăcămintea sa de brocat roșu, semn al asumării tradiției şi moștenirii bizantine; în acelaşi spirit şi-a botezat fiul şi urmașul la tron, Teodosie (de la împăratul bizantin Teodosie cel Mare) şi i-a dedicat „Învățăturile”, operă de înţelepciune şi spiritualitate creştină, adevărat tratat politic şi de diplomaţie, îndreptar de domnie şi conduită morală. Neagoe, înrudit prin soția sa, Despina Milița, cu despoții sârbi, s-a considerat un urmaș al vechilor împărați creştini de altădată.

Felul în care a organizat sfinţirea catedralei de la Curtea de Argeş, în 1517 – intrată în legendă – în prezenţa marilor ierarhi ai Orientului creştin, în frunte cu patriarhul Teolipt I al Constantinopolului şi în prezenţa Mitropolitului Ţării Româneşti, Macarie, trebuia să arate lumii că Bizanțul şi simbolurile sale se păstrau nealterate. Era o misiune asumată conștient de principii români, în cadrul acelui „Bizanț după Bizanț” de care vorbea Nicolae Iorga.

Om politic, scriitor, filosof, Neagoe Basarab a știut să guverneze echilibrat şi înţelept într-o lume plină de excese şi primejdii, ce anunțau mari încercări pentru ţară.

Tot din vremea lui Neagoe Basarab avem şi cea mai veche dovadă de canonizare din ţara noastră, în 1517, odată cu sfinţirea Mănăstirii Curtea de Argeş, fiind canonizat fostul patriarh al Constantinopolului şi Mitropolit al Ţării Româneşti, Nifon.

De asemenea, în vremea domnitorului Neagoe , la 17 august 1517, scaunul mitropolitan de la Argeş îşi încheie misiunea de arhipăstorire sufletească după 158 de ani de existență, fiind mutat la Târgovişte, unde se afla şi reşedinţa voievodului de mai multă vreme, şi unde Neagoe ctitorise noua mitropolie. Mănăstirea Argeșului, acolo unde fusese mai înainte vechea Mitropolie, şi pe locul căreia Neagoe Basarab a ctitorit „mănăstire naltă, cum n-a mai fost altă”, va rămâne, aşa cum s-a hotărât de ctitorul ei, la rangul de arhimandrie.

Traversând istoria Mănăstirea Argeşului va intra din nou în rândul ctitoriilor

voievodale cu rang de episcopie după 276 de ani, la 18 octombrie 1793, când, la propunerea mitropolitului Dositei Filiti şi a Divanului Ţării, se înființa Episcopia Argeșului, cu jurisdicție eclesiastică asupra teritoriului județelor Argeş şi Olt. Desființată din nou ca episcopie, în anul 1948, de către regimul comunist, vechea ctitorie domnească va reveni la rangul de catedrală episcopală în anul 1990, prin reînființarea Episcopiei Argeșului. Din anul 2009, prin ridicarea în rang a episcopiei Argeşului şi Muscelului, va deveni catedrală arhiepiscopală.

Neagoe Basarab a fost canonizat de Biserica Ortodoxă Română în anul 2008, având ziua de prăznuire în 26 septembrie”.

Expoziția „Dincolo de Legendă. Neagoe Basarab” poate fi vizitată în perioada 1 decembrie 2021 – 31 decembrie 2022. De Ziua Națională, în 1 decembrie 2021, între orele 10:00-18:00, accesul vizitatorilor va fi gratuit.

Foto credit: urban.ro

basilica.ro